

**ADANA OLGUNLAŞMA ENSTİTÜSÜ
TASARIMLARINDA ANAVARZA
ANTİK KENTİ YANSIMALARI**

REFLECTIONS OF THE ANCIENT CITY
OF ANAVARZA IN THE DESIGNS OF
ADANA CONTINUATION INSTITUTE

Aysel UZELER, Ramazan DOĞAN

38

ADANA OLGUNLAŞMA ENSTİTÜSÜ TASARIMLARINDA ANAVARZA ANTİK KENTİ YANSIMALARI

REFLECTIONS OF THE ANCIENT CITY OF ANAVARZA IN THE DESIGNS OF ADANA CONTINUATION INSTITUTE

Aysel UZELER¹, Ramazan DOĞAN²

Anahtar Kelimeler:

Anavarza,
Roma,
Adana Olgunlaşma
Enstitüsü

Keywords:

Anavarza,
Rome,
Adana Continuation
Institute.

¹ Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Adana Olgunlaşma Enstitüsü, a.uzeler@gmail.com, ORCID: 0009-0004-0676-4965.

² Sanat Tarihiçisi, Adana Olgunlaşma Enstitüsü, rmzndgn1332@gmail.com, ORCID: 0009-0008-2093-5395.

Alıntılanmak için/Cite as:
Uzeler A ve Doğan R., (2024).
Adana Olgunlaşma Enstitüsü
Tasarımlarında Anavarza Antik
Kenti Yansımaları, Çukurova
Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü Dergisi, 33 (2), 176-
187.

ÖZ

Anadolu, geçmişten bugüne çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış bir coğrafyadır. Verimli toprakları, iklim çeşitliliği ve stratejik konumu sayesinde birçok uygarlığın hüküm sürmek için mücadele ettiği ve bu sayede değişik medeniyetlerin kültürel izlerinin görüldüğü bir bölge olmuştur. Anadolu'da kültürlerin harmanlanarak önemli bir konum haline getirdiği Çukurova'nın güneyindeki ovalık Kilikya ve Kilikya'nın başkenti Anavarza, çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Anavarza, I. yüzyılda Roma topraklarına katılmış, bu dönemde gittikçe güçlenmiş ve kentin mimari statüsü ve inşası adına önemli gelişmeler yaşanmıştır. M.S. II. yüzyıl sonlarında da Anadolu'nun en önemli ana kentlerinden biri olarak kabul edilmiştir. Asıl gelişimini M.S. III. yüzyılda gösteren Anavarza, Roma Dönemi'nde Anadolu'daki görkemli kentlerden biri olmuştur. Bu dönemde kente çeşitli mimari yapılar eklenmiş ve kentin önemi bir kat daha artmıştır. Zafer takı, iki şeritli sütunlu yol, stadyum, amfi tiyatro, hamamlar, su kemerleri, tapınaklar gibi yapılar inşa edilmiştir. Varlığını Bizans Dönemi'nde de koruyan Anavarza geçirdiği doğal afetlerle hasar görmüş ve yıkılmıştır. Bu çalışmanın amacı, Unesco Dünya Kültürel Mirası Geçici Listesi'ne eklenen Anavarza Antik Kenti üzerine yapılan araştırmalar ve çalışmalar sonucu elde edilen verilerden (kale mimarisi, taş süsleme, mozaik vb.) yola çıkılarak Adana Olgunlaşma Enstitüsü bünyesinde hazırlanan tasarımlarla Anavarza'nın tanıtılmasına, gelecek kuşaklara aktarılmasına, ülke ve dünya turizmine kazandırılmasına katkı sağlamaktır. Multidisipliner bir yapıyla planlanan bu çalışmada, akademik veriler ışığında hazırlanan tasarımlar alana katkı sağlayacaktır.

ABSTRACT

Anatolia is a geography that has hosted various civilizations from past to present. Thanks to its fertile soil, climate diversity and strategic location, it has become a region where many civilizations struggled to rule and thus, cultural traces of different civilizations can be seen. Cilicia, the plain to the south of Çukurova, which has become an important location by blending cultures in Anatolia, and Anavarza, the capital of Cilicia, constitute the basis of the study. Anavarza was annexed to Roman territory in the 1st century, and during which it became increasingly stronger and experienced important developments in terms of the architectural status and construction of the city. By the late 2nd century AD, it was recognized one of the most important principal cities of Anatolia. Anavarza saw its major development in the 3rd century AD, becoming one of the magnificent cities in Anatolia during the Roman Period. During this era, various architectural structures were added to the city, further enhancing its significance. Structures such as the triumphal arch, two-lane columned road, stadium, amphitheater, baths, aqueducts and temples were constructed. Anavarza, which preserved its existence during the Byzantine period, was damaged and destroyed by natural disasters. The aim is to contribute to the promotion of Anavarza, which has been added to the Unesco World Cultural Heritage Temporary List, its transfer to future generations, and its inclusion in the country and world tourism by utilizing the data obtained from the research and studies (castle architecture, stone decoration, mosaic, etc.) with the designs prepared by Adana Continuation Institute. In this study planned with a multidisciplinary approach, the designs prepared in the light of academic data will contribute to the field.

GİRİŞ

Kentler farklı tanımlamalarla birbirlerinden ayrılmaktadır. Bu tanımlamaların yapılmasında kentlerin inancı, yaşadığı dönemi ve coğrafyası gibi unsurlar etkili olmuştur. Bazen Ortaçağ kenti, Roma kenti bazen Yunan kenti, Osmanlı kenti ya da Arap kenti bazen de İslam kenti gibi adlandırılan kentler; yaşadığı coğrafyaya yönelik ise Akdeniz kenti gibi bir adla anılmaktadır (Ünlü, 2017). Çalışmada bir Akdeniz kenti olan Anavarza Antik Kenti'nin tarihi, ticari, coğrafi, etimolojik bilgileri ile mimarisi ve süsleme özelliklerinin Adana Olgunlaşma Enstitüsünde araştırılması sonucu tasarlanan ürünlerden bahsedilmektedir. Adana'nın kuzey ilçesi Kozan'nın Dilekkaya köyünde yer alan Anavarza; birçok medeniyeti barındırmış, tarihi oldukça eskilere dayanan, 2014 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne alınmış bir kenttir. Yenilmez kent anlamına gelen Anavarza, sadece bulunduğu bölge için değil ülke ve dünya tarihi açısından da zengin bir kültürel miras barındırmaktadır. Anadolu'da yer edinen birçok uygarlığın kültürel izlerini taşıyan Anavarza; Yaşar Kemal, Dioskorides ve Oppianos'a gibi ünlü isimlere de ilham vermiştir.

Anavarza, doğal koşulları ile ticaret yolu üzerinde bulunması ve İç Anadolu ile güney sınırları arasında bağlantılı bir yol olması nedeniyle stratejik bir konumda bulunmaktadır. Aynı zamanda Anavarza kentinin su kaynaklarına yakın olması, buna bağlı olarak tarım yapmaya elverişli ovalık arazi olması kentin önemini artırmıştır. Üretim yapmaya uygun olması ve ikliminin çeşitli olması bölgede fazlaca yerleşim alanının olmasını sağlamıştır. Ovalık Kilikya Bölgesi; İran, Mısır, Mezopotamya, Doğu Akdeniz ve Kıbrıs ile yakın bağlantısı sebebiyle kültürlerin ve imparatorlukların kavşağı durumunda yer almış, çekim merkezi olmuştur(Şahin, 2020).

Tarihte Zarbus, Anazarbus, Nazarba, Ayn-Zarba gibi isimlerle adlandıran kent, bugün Anavarza olarak bilinmektedir. Anavarza, birçok doğal afet ve insan tahribatına rağmen asırlardır ayakta kalmıştır. Yaklaşık 650 yıl önce tamamen terk edilen şehirde en dikkat çeken unsur, uzunluğu ortalama 15.000 metreye ulaşan kale surlarıdır. Bu özelliği ile dünyada az rastlanan kalelerden biridir.

Uzun ve geniş bir düzlemde uzanan kaleyi Yaşar Kemal (2020), İnce Memed adlı romanında “Anavarza kalesinin kayalıkları kuzeyden güneye uzanmış bir gemiye benzer. Üstündeki eskimiş, dökülmüş örenleri, yıkıntılarıyla. Anavarza gemisi her zaman durgun bir denizde hiç sallanmadan ağır ağır ilerler.” cümleleriyle betimlemiştir.

Anavarza Antik Kenti'nin mimari yapısı kadar bölgenin iklimi itibarıyla bitki florasının da çeşitli olması kentin bir diğer özelliğidir. Dünyaca ünlü bir tıp hekimi ve botanik bilimcisi olan, aynı zamanda dünyanın ilk tıp kitabı olan Materia Medica adlı eserin sahibi Pedianus Dioskorides'in Anavarzalı olduğu ve kitabını burada yazdığı bilinmektedir. Lokman Hekim efsanesine de kaynak olan Dioskorides, Anavarza florasında yer alan birçok bitkiyle çeşitli ilaçlar yapmış ve çeşitli hastalıklara çare olmuştur. Savaşlarda hekim olarak görev almış ve Roma imparatorlarının tercih ettiği bir hekim olarak dikkat çekmiştir.

Onlarca kültüre ev sahipliği yapan Anavarza'da toplumsal, dini, ekonomik ve askeri örgütlenmeler sonucu aşağı ve yukarı şehir adı verilen iki bölüm oluşmuştur. Kral ve ailesinin, güvenlik surlarının ve askeri garnizon birliğinin yukarı kentte yerleşmesi, politik ve askeri; kilise, tapına ve şapel yapılarının yine yukarı kentte bulunması, dini; işçi sınıfı için dükkân, agora, forum gibi alanların ise kent suru dışında kalan, tarım arzailerine yakın olan aşağı kentte yer alması ticari örgütlenmenin göstergesidir. Bütün bu yansımalar, kenti şekillendirmiştir (Şahin, 2020).

Bu bağlamda Anavarza Antik Kenti'nde yapılan yüzey araştırmaları ve kazı çalışmaları kentin kimliğini ortaya çıkarmada önemli bir paya sahiptir. Araştırmalar ve kazılarda Roma Dönemi mozaiklerinden Tethys ve Deniz Mozaığı ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca dönemin hijyen tanrıçası Hygieia heykeli, çeşitli Anazarbus sikkeleri, eros, medusa başı, koçbaşı, mask, girland motifli lahitler, aslanbaşı motifli çörtlenler, tavus kuşu ve balık figürlü sütun başları ve akanthus(kenger), yumurta, inci dizisi gibi motif ve figürlerin bulunduğu taş eserler gün yüzüne çıkarılmıştır. Bu eserlerin bazıları Adana Müzesinde sergilenirken bazıları ise Anavarza Antik Kenti girişinde bir okul binasının bahçesinde yer almaktadır.

Adana Olgunlaşma Enstitüsü misyonu gereği Anavarza Antik Kenti'nin ve orada çıkarılan eserlerin tanıtılması, gelecek kuşaklara aktarılması adına çeşitli tasarımlar yapmıştır. Anavarza Antik Kenti'nin tarihi, konumu, kale mimarisi ve bitki florası araştırılarak çeşitli tasarımlarla (tablo, pano, masa süsü, kıyafet, takı, vazo, tabak vb.) hayat bulmuş ve tasarlanan ürünlerle geçmiş ve gelecek arasında bir köprü oluşturmak amaçlanmıştır

OLGUNLAŞMA ENSTİTÜLERİ VE ADANA OLGUNLAŞMA ENSTİTÜSÜ

İlk olarak 1945'te kurulmuş olan olgunlaşma enstitüleri kadın mesleki eğitiminde önem arz eden kurumlardandır. Ülkemizdeki el sanatları ve zanaatlarına yönelik eğitim verseler de geleneksel el sanatlarını da yaşatan kurumsal bir vizyonu olduğu görülmektedir. Olgunlaşma enstitülerinde üretilen ürünlerin en önemli özelliği kaynağının gelenek olmasıdır. Kendilerini geleneksel el sanatlarını aktaran devlet kurumlarından biri olarak tanımlarlar. Bu yönleri onları diğer mesleki eğitim kurumlarından ayıran en önemli vasıflarından biridir.

İsimlerinde yer alan enstitü ibaresi ile el sanatlarına yönelik bilimsel araştırmalar yapan bir kurum olduklarını vurgularlar(Teke, 2017).

Kız teknik öğretim olgunlaşma enstitüsü, kız enstitülerini veya kadın meslek okullarını (akşam kız sanat okulları) bitiren öğrencilerin mesleki becerilik, bilgi, görgü ve zevklerini artırmak; onlarda teşebbüs kabiliyeti ve kazanç fikrini geliştirmek ve meslekleriyle hayatlarını kazanabilecek şekilde yetiştirmelerini sağlamak amacıyla açılmış yaygın eğitim kurumlardır. Olgunlaşma ismi de meslekte olgunlaşma anlamında düşünülerek bu kurumlara verilmiştir. Bir atölyede nasıl çalışılır, müşteri nasıl kabul edilir, sipariş nasıl alınır, model nasıl uygulanır... Bunların pratiğini göstermek amaçlanmıştır(aktaran Akın, 2011). Bu bilgi ve becerileri kazanarak meslekte olgunlaşan bireyler yetiştirdiği için bu kurumlar, olgunlaşma adını almıştır.

Olgunlaşma enstitüleri kurulduğu günden bugüne, kadınlara meslek edindirerek istihdam sağlamanın yanında geleneğini gelecek nesillere aktarma hedefi de taşımaktadır. Bu kurumlar, diğer kurumlardan farklı olarak geleneği ve kültürel değerleri kadın eliyle geleceğe taşımaktadır.

Geçmiş geleceğe sanatla aktaran olgunlaşma enstitülerinde ustalar, öğretmenler ve öğrenciler eserlerin araştırma ve geliştirme çalışmalarında, tasarlama ve hazırlama süreçlerinde yer almaktadır. Böylece modernizm ile gelenekselin bütünleştiği eserler ortaya çıkmakta, bu özel eserler ülke ve dünya çapında tanıtılmaktadır. Bu alanda sanatsal ağırlıklı eğitim ve üretim çalışmalarını birlikte sürdüren tek eğitim kurumudur(aktaran Akın, 2011).

Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğüne bağlı kurumlardan biri olan Adana Olgunlaşma Enstitü, 1972 yılında İsmet İnönü Kız Meslek Lisesinin konferans salonunda eğitime başlamıştır. 1982'de bir apartman dairesine taşınmış, 1985 yılında bugünkü adı Nezihe Yalvaç Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olan okulda eğitim-öğretim çalışmalarını gerçekleştirmiştir. 1990 yılında Çınarlı Mahallesi Cumhuriyet Caddesi üzerinde bulunan mevcut binasında çalışmalarına başlamış ve Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü ismiyle devam etmiştir. 1998'de Olgunlaşma ve Pratik Kız Sanat Okulu olarak çalışmalarını yürütürken aynı binada ve aynı müdürlüğe bağlı olarak Seyhan Anadolu Kız Meslek Lisesi açılarak 2009 yılına kadar eğitim faaliyetlerini aynı çatı altında yürütmüşlerdir. 2009 yılında Seyhan Anadolu Kız Meslek Lisesi, Olgunlaşma Enstitüsü bünyesinden ayrılmıştır. 2008 yılında ISO 9001 Kalite Yönetimi Sistemini uygulayan ilk olgunlaşma enstitüsü olma unvanına sahip olmuştur. 2012 yılında Adana Olgunlaşma Enstitüsü adını alan kurum, tam yıl tam gün eğitimi ile geleneksel el sanatları ve kültürü gelecek kuşaklara aktarmak için proje, tema, tasarım ve üretim çalışmaları ile hizmet vermektedir.

Adana Olgunlaşma Enstitüsü, tarihinde birçok medeniyeti barındıran Çukurova ve bölgesinin kültürel zenginliklerini araştırmakta, arşivlemekte, bu değerleri geleceğe taşımakta ve dünyaya tanıtmaktadır. Geleneksel el sanatları ve kültürü gelecek kuşaklara aktarmak için proje, tema, tasarım çalışmaları ile sanat üretimini ve eğitimi aynı çatı altında sürdürmektedir. Enstitüde yapılan araştırma çalışmaları ile kültürel mirası ortaya çıkarmak, araştırmadan elde edilen verilerle kültürü yaşatmak ve aktarmak amaçlanmaktadır. Öğretmenleri, ustaları ve öğrencileriyle geleneksel el işçiliğini yaşatacak eserler oluşturmaktadır. El sanatları, moda tasarım, kuyumculuk, grafik ve fotoğraf, sanat tasarımı, seramik ve cam teknolojisi, yiyecek-içecek

hizmetleri alanlarında ortaya konan eserlerde toplumun duygularını, sanatsal beğenilerini ve kültürel özelliklerini görmek mümkündür.

Unutulmaya yüz tutmuş el sanatlarını yaşatarak bölge tarihine ışık tutan Adana Olgunlaşma Enstitüsünde, Anavarza Antik Kenti kazılarında çıkarılan eserler dikkate alınarak çeşitli ürünler ortaya konmuştur.

ANAVARZA ANTİK KENTİ TEMASI DOĞRULTUSUNDA ADANA OLGUNLAŞMA ENSTİTÜSÜ ATÖLYELERİNDE HAZIRLANAN ÜRÜNLERDEN ÖRNEKLER

Anavarza Antik Kenti, bulunduğu coğrafyanın ve birçok uygarlığın tarihini ve kültürünü yansıtmaktadır. Romalıların, Bizanslıların, Müslüman Arapların ve Ermenilerin izlerinin görüldüğü Anavarza, bölgenin kent hafızası niteliğindedir. UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan, tarihi açıdan değerli eserler barındıran bu kentin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması önem kazanmıştır. Bu bağlamda Anavarza Antik Kenti yansımaları, Adana Olgunlaşma Enstitüsünde detaylı araştırma ve inceleme sonucunda tasarlanan ve aşağıda örneklendirilen ürünlerde görülmektedir.

Ürün Adı: Pano

Ürün No: SNT01

Fotoğraf 1

Foto No:1-2

Ölçüsü: 35 x 47 cm

Tekniği: Rölyef ve akrilik

Ustası: Burcu Öztürkel

Ürün açıklaması: M.S. III. yüzyılda yapılan zafer takı (ala kapı), Roma Dönemi'nde Perslere karşı kazanılan zaferin simgesidir. Birçok uygarlığın izini taşıyan bu eser, orijinalinde üç girişli olmasına rağmen uğradığı tahribatlarla günümüze iki girişli olarak ulaşmıştır. Zafer takı, Roma Dönemi'nde kazanılmış bir zaferin simgesi olması dolayısıyla tarihi açıdan oldukça önemlidir. Kapının sağ ve solunda ikişer sütunlu arşitrav kısmı ve dönemin üslubuna uygun olarak yapılan stilize edilmiş bitkisel motif ve geometrik desenlerle birlikte figürlü süslemeler de görülmektedir (bkz. Fotoğraf 1).

Adana Olgunlaşma Enstitüsünde tasarlanmış olan panoda, Anavarza Antik Kenti'nin görkemli giriş kapılarından birisi olan zafer takı görseli ile kale (akropolis) mimarisi kullanılmıştır. Tema kapsamında yapılan araştırmalar sonucunda taslak desen çizimleri oluşturularak ön prototip ürünler hazırlanmıştır. Süsleme sanatında kabartma tekniği olarak bilinen rölyef tekniği uygulanıp akrilik boya ile renklendirilerek ürün tamamlanmıştır (bkz. Ürün 1).

Ürün 1

Ürün Adı: Pano

Ürün No: SNT02

Foto No:2

Ölçüsü: 18 x 18 cm

Tekniği: Rölyef ve akrilik

Ustası: Burcu Öztürkel

Ürün açıklaması: Zafer takı, Roma Dönemi'nde kazanılmış bir zaferin simgesi olması dolayısıyla tarihi açıdan oldukça önemlidir. Kapının sağ ve solunda ikişer sütunlu arşitrav kısmı ve dönemin üslubuna uygun olarak yapılan stilize edilmiş bitkisel motif ve geometrik desenlerle birlikte figürlü süslemeler de

görülmetedir(bkz. Fotoğraf 2).

Tema kapsamında yapılan araştırmalar sonucunda taslak desen çizimleri oluşturularak ön prototip ürünler hazırlanmıştır. M.S. III. yüzyılda Roma İmparatorluğu'nun Perslere karşı kazandığı zafer sonucu Anavarza Antik Kenti'ne inşa ettirilen kapının görseli ile bölge florasındaki akanthus(kenger, ayı pençesi) ve stilize edilmiş bitkisel desenler harmanlanarak ürün, tasarlanmıştır. Süsleme sanatında kabartma tekniği olarak bilinen rölyef tekniği ile hazırlanan pano, Anavarza florasında bulunan Roma Dönemi karakteristik bitkisi akantus ile süslenerek tamamlanmıştır(bkz. Ürün 2)

Fotoğraf 2

Ürün 2

Ürün Adı: Masa Üstü Obje

Ürün No: SNT03

Foto No:3

Ölçüsü: 20x35 cm

Tekniği: Rölyef

Ustası: Selina Aleyna Akpolat

Ürün açıklaması: Anavarza Kalesi Adana'nın Kozan ilçesi Dilekkaya köyü sınırları içinde bulunmakta ve bölgede dağ zincirinin üçüncü halkasını oluşturmaktadır. Kilikya'nın merkezinde yaklaşık 200 m. yüksekliğe sahip olan kale, ovada bulunan ticaret yollarına hükmetmesi sebebiyle stratejik bir konumdadır. Aynı zamanda 15.000 metreye ulaşan sur uzunluğuyla dikkat çekmektedir. Yaşar Kemal'in "Anavarza gemisi her zaman durgun bir denizde hiç sallanmadan ağır ağır ilerler." cümlesi bu görseli tasvir etmektedir (bkz. Fotoğraf 3).

Tema kapsamında yapılan araştırma ve incelemeler sonrasında taslak çizimleri yapılmış ve ön prototipleri hazırlanmıştır. Tasarım aşamasında ürünün merkezine Anavarza Antik Kenti Kalesi, rölyef tekniği ve akrilik boya uygulanarak yerleştirilmiş; kenar bordürlerine kenger yaprakları, rölyef tekniğiyle uygulanmış olup ürün tamamlanmıştır (bkz. Ürün 3)

Fotoğraf 3

Ürün 3

Ürün Adı: Pano

Ürün No: SNT04

Foto No: 4

Ölçüsü: 21 x 28 cm

Tekniği: Rölyef

Ustası: Tülay Canbolat

Ürün açıklaması: Roma Dönemi'nde mozaik sanatı üzerinde sıklıkla karşılaşılan deniz tanrıçası Tethys, sağında ve solunda eros ve deniz ejderhası ketos, kenar bordürlerde meander motiflerinin yer aldığı Roma Dönemi havuz tabanı mozaik; Anavarza Antik Kenti araştırma kazıları sırasında ortaya çıkarılmıştır. Günümüzde Adana Müzesinde sergilenmektedir (bkz. Fotoğraf 4).

Ürün tasarlanmadan önce temayla ilgili araştırmalar yapılarak taslak çizimleri oluşturulmuştur. Tethys Mozaik'i'nden esinlenerek tasarlanan pano, ahşap üzerine rölyef tekniğiyle uygulanıp akrilik boyayla renklendirilerek hazırlanmıştır (bkz. Ürün 4).

Fotoğraf 4

Ürün 4

Ürün Adı: Dekoratif Ayna

Ürün No: SNT05

Foto No: 5 – 6

Ölçüsü: 48 cm

Tekniği: Rölyef

Ustası: Gökçen Tuştaş

Ürün açıklaması: Anavarza Antik Kenti'ndeki zafer takının arşitrav bölümünde bulunan kenger, akanthus veya ayı pençesi olarak isimlendirilen bitkisel formlu desenler ile kale mimarisinde kullanılan stilize edilmiş çiçek motifleridir(bkz. Fotoğraf 5-6).

Tasarım aşamasından önce araştırma verilerinden yola çıkılarak taslak çizimleri yapılmış ve ön prototip çalışmaları oluşturulmuştur. Anavarza Antik Kenti'nde bulunan mimari süsleme detaylarında yer alan akanthus deseninden esinlenerek hazırlanan üründe stilize edilmiş desenler, ahşap üzerine rölyef tekniğiyle uygulanmış olup ürünün merkezine ayna eklenmiştir(bkz. Ürün 5).

Fotoğraf 5-6

Ürün 5

Ürün Adı: Dekoratif Tabak

Ürün No: SNT06

Foto No: 7 – 8

Ölçüsü: 30 cm

Tekniği: Rölyef

Ustası: Çiğdem Cavlak

Ürün açıklaması: Mide, boğaz ve böbrek rahatsızlıkları için çok faydalı olduğu bilinen meyan bitkisi, Anavarza florasında yetişen şifalı bitkilerdendir(bkz. Fotoğraf 7). Anavarza zafer takında bulunan motiflerde kenger yaprağı ve stilize edilmiş bitkisel desenler kullanılmıştır(bkz. Fotoğraf 8).

Tema kapsamında yapılan araştırma incelemeler sonrasında taslak çizimleri yapılmış ve ön prototipleri oluşturulmuştur. Tasarım aşamasında Anavarza Antik Kenti mimarisinde görülen kenger yaprağı, stylize edilmiş çiçek desenleri ve Anavarza florasında yetişen şifalı bitki meyan kökünden esinlenerek ahşap üzerine rölyef tekniğiyle hazırlanmıştır. Tabakın çevresi pirinç metalinden yapılan tel örgüyle çerçevelenerek ürün tamamlanmıştır (bkz. Ürün 6).

Fotoğraf 7-8

Ürün 6

Ürün Adı: Dekoratif Tabak

Ürün No: SNT07

Foto No: 9

Ölçüsü: 42 cm

Tekniği: Deri Dövme

Ustası: Ebru Şahin

Ürün açıklaması: Anavarza Antik Kenti mimarisinde görülen kantharostan su için tavuş kuşu figürü, Bizans ve Roma kültüründeki fresko, mozaik ve taş eserlerde haç motifiyle birlikte çok sık görülmektedir. Tavus kuşu, etinin geç çüremesinden dolayı ölümsüzlüğün simgesi olarak kabul edilmektedir. Klasik Yunan mitolojisinde de görülen tavus kuşları soyluluk belirtisi olarak karşımıza çıkmaktadır (bkz. Fotoğraf 9).

Tema kapsamında yapılan araştırma ve incelemeler sonrasında taslak çizimleri yapılmış ve ön prototipleri oluşturulmuştur. Anavarza Antik Kenti mimarisinde kullanılan bitkisel desenlerden ve tavus kuşu figüründen esinlenerek tasarlanan ürün, ahşap ve vaketa deri üzerine dövme tekniği uygulanarak hazırlanmıştır (bkz. Ürün 7).

Fotoğraf 9

Ürün 7

Ürün Adı: Yastık Kılıfı

Ürün No: ELSNT08

Foto No: 9

Ölçüsü: 45 X 45 cm

Tekniği: Punch

Ustası: Şule Avcı

Ürün açıklaması: Anavarza Antik Kenti mimarisinde görülen kantharostan su için tavus kuşu figürü Bizans sanatında fresko, mozaik ve taş eserlerde haç motifiyle birlikte çok sık görülmektedir. Tavus kuşu, etinin geç çüremesinden dolayı ölümsüzlüğün simgesi olarak kabul edilmektedir. Klasik Yunan mitolojisinde de görülen tavus kuşları soyluluk belirtisi olarak karşımıza çıkmaktadır (bkz. Fotoğraf 9).

Tema kapsamında yapılan araştırma, incelemeler sonrasında taslak çizimleri yapılmış ve ön prototipleri oluşturulmuştur. Tasarım aşamasında ürün, Anavarza Antik Kenti mimarisinde kullanılan bitkisel desenler ile tavus kuşu figüründen esinlenerek keten kumaş üzerine punch tekniği ile hazırlanmıştır (bkz. Ürün 8).

Ürün 8

Ürün Adı: Kâse

Ürün No: SRMK09 - SRMK10

Foto No: 10

Ölçüsü: 20 cm

Tekniği: Rölyef – Kabartma – Sırlama

Ustası: Nedim Can Çako

Ürün açıklaması: Anavarza Antik Kenti kazılarında ortaya çıkarılan koçbaşı ve aslanbaşı kabartmalı lahit, Dilekkaya köyü sınırları içerisinde bir evin bahçesinde sergilenmektedir. Lahit üzerindeki koçbaşı figürü Mısır’da bir tanrı olan Koç Amon kültürünün bir yansımasıdır ve mitolojide yeniden doğuşun sembolüdür. Aslanbaşı figürü ise gücün ve asaletin simgesi olarak kullanılmıştır (bkz. Fotoğraf 10).

Tema kapsamında yapılan araştırma, incelemeler sonrasında taslak çizimleri yapılmış ve ön prototipleri oluşturulmuştur. Tasarım aşamasında ürüne Anavarza Antik Kenti’nde Roma Dönemi lahitlerinde görülen ve mitolojide yeniden doğuşu simgeleyen koçbaşı; gücü ve asaleti temsil eden aslanbaşı figürü seramik hamuru üzerine kabartma ve sırlama tekniği ile uygulanmıştır (bkz. Ürün 9-10).

Fotoğraf 10

Ürün 9-10

Ürün Adı: Obje

Ürün No: KYM11

Foto No: 11

Ölçüsü: 7 x 8 cm

Tekniği: Ajur – Dövme – Kabartma – Eskitme

Ustası: Necati Aslangören

Ürün açıklaması: Anavarza Antik Kenti kazılarında ortaya çıkarılan bereketi ve kutsallığı temsil eden asma yaprağı, üzüm ve hurma motiflerinin bulunduğu süslemelerle bezeli taş; Dilekkaya köyü sınırları içerisinde bir evin bahçesinde sergilenmektedir (bkz. Fotoğraf 11).

Tema kapsamında yapılan araştırma, incelemeler sonrasında taslak çizimleri yapılmış ve ön prototipleri oluşturulmuştur. Tasarım aşamasında ise ürüne Anavarza Antik Kenti mimari süslemelerinde görülen, bereketi simgeleyen üzüm ve asma yaprağı motifi ile kutsallığın simgesi hurma motifi; pirinç ve bronz malzeme üzerine ajur kesim, kabartma, dövme ve eskitme teknikleriyle uygulanarak dekoratif obje olarak hazırlanmıştır (bkz. Ürün 11).

Fotoğraf 11

Ürün 11

Ürün Adı: Bileklik

Ürün No: KYM13

Foto No: 11

Ölçüsü: 18 cm

Tekniği: Dövme – Kabartma

Ustası: Tahsin Yüksekbaş

Ürün açıklaması: Anavarza florasında yer alan karakteristik bir bitki olan ve akanthus, ayı pençesi veya kenger adı verilen, Roma Dönemi korint sütun başlıklarında görülen bitkisel desenler; Anavarza Antik Kenti'nde bulunan zafer takının konsol altlarında bulunmaktadır (bkz. Fotoğraf 12).

Tema kapsamında yapılan araştırma, incelemeler sonrasında taslak çizimleri yapılmış ve ön prototipleri oluşturulmuştur. Tasarım aşamasında ürün; Anavarza Antik Kenti mimari süslemelerinde görülen kenger, akanthus veya ayı pençesi olarak bilinen bitkisel motiflerden ilham alınarak bronz ve pirinç metali üzerine ajur kesim ve dövme teknikleriyle hazırlanmış olup yarı değerli oniks taşıyla süslenerek tamamlanmıştır (bkz. Ürün 12).

Fotoğraf 12

Ürün 12

SONUÇ

Anavarza'nın bulunduğu konum ve iklimi itibarıyla bir Akdeniz kenti olduğu ve hâkimiyet kurulmak istenen bir kent olduğu görülmektedir. Kazı çalışmaları ve yapılan araştırmalar sonucunda bulunan tarihi eserler ve kalıntılar Akdeniz kenti olma özelliğini ispatlar niteliktedir.

Bu bağlamda tarihte birçok uygarlığın yaşam alanı olan Anavarza'nın siyasi, mimari, sosyal ve sanatsal alanlarda gelişmiş olduğu da görülmektedir. Kilikya Bölgesi'nin başkenti olduğu zamanlarda gelişimini en üst seviyede yaşayan kentte inşa edilen mimari yapılarda, kente hakimiyet kuran medeniyetlerin izlerinin görüldüğü dikkat çekmektedir. Bu izler, daha çok mimari eserlerdeki taş süslemelerde ve mozaikte karşımıza çıkmıştır. Genel olarak bitkisel desenlerin ve hayvan figürlerinin yer aldığı taş süslemeler, bölgenin florası ve dönemi hakkında bilgi vermektedir. Kentin bölgede yaşayan krallara, komutanlara, sanatçılara, tıp ve bilim adamlarına ilham kaynağı olması gelişmişlik düzeyini göstermektedir. Tarihi değer taşıyan Anavarza Antik Kenti'nin gelecek nesillere taşınmasında rol oynayacak olan Adana Olgunlaşma Enstitüsü tasarımları incelenmiştir. Adana Olgunlaşma Enstitüsünde yapılan araştırma ve incelemeler sonucunda ortaya çıkan tasarım ürünler, kazılarda ortaya çıkan eserlerin taş süslemelerinden, mozaik desenlerinden, bölgede yetişen bitkilerden esinlenerek oluşturulmuş ve günlük hayatta kullanılabilecek şekilde tasarlanmıştır. Özellikle Anavarza florasında bulunan akanthus bitkisi ve hayvansal figürler, ürünlerde en çok kullanılan motifler olarak dikkat çekmiştir. Günümüze ulaşabilmiş tarihi bir yapı olan zafer takı ve lahitler ürünlerin ana temasını oluşturmuştur. Geleneksel el sanatlarının yaşatıldığı sanat tasarımı, el sanatları, kuyumculuk ve seramik atölyelerinde tasarlanan ürünler, modern hayata uygun hazırlanmıştır. Ürünlerde süsleme sanatında kabartma tekniği olarak kullanılan rölyef tekniğinin, ajur kesim ve dövme tekniklerinin yoğun olarak kullanıldığı görülmüştür. Ürünlerle tarihi ve kültürel değerlerin yaşamın içine dâhil edilmiştir. Bu özelliği ile Adana Olgunlaşma Enstitüsü kültürel mirasa bağlı kalarak objelere değer katmış ve geleneği sanatla buluşturmuştur. Bu tasarımlar, Anavarza Antik Kenti'nin ulusal ve uluslararası bilinirliğini artırarak bölge, ülke ve dünya kültür turizmine katkı sağlayacak; Türk kültür varlıklarının korunmasını ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak adına önemli bir adım olacaktır.

KAYNAKLAR

Akın, M. (2011). *Kız teknik eğitim-öğretiminde bir örnek: Ankara Olgunlaşma Enstitüsü (1958-2002)*. Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

Buyruk, H. (2015). *Gertrude Bell'den günümüze fotoğraflarla Anavarza*. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi Sayı 33, s. 176-215.

Buyruk, H. (2016). *Konumu geçmişi ve kimliği ile Anavarza*. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 6(3) s. 695-710.

Durgun Şahin, Y. ve Altunkasa, M. (2020). *Antik kentlerin oluşum kurgularının analiz edilmesinde kullanılan coğrafi, sosyokültürel ve tarihsel belirleyiciler: Anavarza örneği*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 29(1) s.68-83. <https://doi.org/10.35379/cusosbil.673834>

Gürçayır Teke, S. (2017). *Seçkinleştirilen el sanatları ve geleneğin sınırları: Olgunlaşma Enstitüleri Örneği*, Milli Folklor, Sayı 116, s.58-72.

Kıran, Ö. (2006). *Kozan yöresi florasındaki bitkiler ve bunların halk tıbbında kullanılışı*. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi.

Kemal, Y. (2020). *İnce Memed 2*, Yapı Kredi Yayınları.

Özbey, V. ve Saban, D. (2019). *Unesco Dünya Mirası Listesi'ne doğru Anavarza Antik Kenti*. Art-Sanat Dergisi, Sayı 11, s.299-324. <http://doi.org/10.26650/artsanat.2019.11.0014>

Selvi Ünlü, T. (2017). *Kent kimliğinin oluşumunda kentsel bellek ve kentsel mekan ilişkisi: Mersin örneği*. Planlama Dergisi, 27(1)s.75-93. <http://doi.org/10.14744/planlama.2017.06078>

Sönmeztürk, G., İşbilir, S., ve Göçer, M. (2022). *Selçuklu yıldız motifinin Mersin Olgunlaşma Enstitüsünde sanatsal tasarımlara yansımaları*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(1), 48-60. <https://doi.org/10.55044/meusbd.1194796>

Milli Eğitim Bakanlığı. *Olgunlaşma Enstitüleri*. <http://hbogm.meb.gov.tr/www/olgunlasma-enstituleri/icerik/1269>.

Yazar Katkı Oranı

Yazarlar bu çalışmanın tümüne eşit katkıda bulunmuştur. Herhangi bir çıkar çatışması bildirmemiştir.